

ПРОГРАМА
поводження з відходами
на території Слов'янської міської
ради на 2017-2020 роки

ЗМІСТ

Паспорт Програми	4
Вступ	5
1 Мета і завдання Програми.....	8
2. Загальна характеристика міста та аналіз існуючого стану сфери поведження з відходами.....	9
2.1. Аналіз природно -кліматичних, гідрогеологічних, соціально-економічних, демографічних та інших умов, які впливають на санітарне очищення і прибирання м. Слов'янська та сферу поведження з відходами.....	9
2.2. Наявний житловий фонд, його розподіл за типами житлової забудови та рівнем благоустрою.....	11
2.3. Стан містобудування і перспективи територіального розвитку міста, його адміністративний поділ і кількість населення.....	12
2.4. Система виробничого підприємства санітарного очищення та структура управління.....	13
2.5. Структура, склад, обсяги та норми ТПВ і нарахування плати за вивезення та захоронення відходів.....	15
2.6. Існуючі технології та засоби механізації у сфері поведження з ТПВ: контейнерне господарство та контейнерні майданчики, парк сміттевозів та іншої техніки.....	19
2.7. Міський полігон і його стан.....	20
2.8. Збирання, заготівля і використання сировино - цінних компонентів ТПВ.....	21
2.9. Інші комунальні відходи.....	21
3. Обґрунтування напрямків розвитку сфери поведження з відходами та основних заходів Програми.....	23
3.1. Обґрунтування напрямків розвитку технологій і техніки при утворенні, збиранні, перевезенні, переробленні, захороненні (видаленні) відходів.....	24
3.2. Обґрунтування організаційно-управлінських, фінансово-економічних заходів з реформування та розвитку виробничих підприємств сфери поведження з відходами і системи управління.....	24
3.3. Заходи з охорони і збереження довкілля, захисту і покращення санітарного стану територій.....	25
3.4. Обґрунтування навчально-виховних та інформаційно-рекламних заходів, спрямованих на активізацію участі населення в сфері поведження з відходами.....	25
4 Шляхи і способи розв'язання проблеми.....	26
4.1. Розробка схеми санітарного очищення міста.....	26
4.2. Двоетапна система транспортування відходів.....	27
4.3. Організація роздільного збирання відходів для вилучення ресурсоцінних компонентів.....	28
4.4. Оновлення парку сміттевозів.....	30

4.5.	Оновлення контейнерного парку.....	30
4.6.	Рекультивация полігону ТПВ.....	32
4.7.	Створення Компост-центру.....	32
4.8.	Заходи зі створення мережі приймальних пунктів вторинної сировини.....	33
4.9.	Впровадження сміттесортувальної лінії.....	33
4.10.	Заходи з організації збору небезпечних та специфічних відходів.....	34
4.11.	Будівництво та облаштування контейнерних майданчиків.....	36
4.12.	Впровадження комп'ютерної системи диспетчеризації із застосуванням GPS-навігації для нової техніки.....	37
4.13.	Впровадження нових технологій утилізації відходів.....	37
4.14.	Реалізація заходів щодо впровадження стратегії інформування населення щодо проблем поводження з відходами.....	38
5.	Перспектива поводження з відходами.....	39
6.	Заходи з реалізації Програми.....	39
7.	Етапи виконання Програми.....	39
8.	Інвестування недержавних коштів для реалізації Програми.....	40
9.	Очікувані результати, ефективність Програми.....	42
10.	Ресурсне забезпечення Програми.....	42
11.	Організація та контроль за виконанням Програми.....	43
	Додаток: Заходи з реалізації Програми.....	44

Паспорт

Програми поводження з відходами на території Слов'янської міської ради на 2017-2020 роки

1	Ініціатор розроблення програми	Відділ екології та природних ресурсів Слов'янської міської ради
2	Дата, номер і назва документа про затвердження програми	від _____ № _____
3	Керівник програми	Заступник міського голови Сіваш Д.В.
4	Співрозробники програми	Управління житлово - комунального господарства Слов'янської міської ради
5	Учасники програми	Слов'янська міська рада, Донецька обласна державна адміністрація, підприємства, установи, організації усіх форм власності, суб'єкти господарювання, громадські, благодійні організації
6	Термін реалізації програми	2017-2020рр.
7	Джерела фінансування	Кошти державного, обласного та міського бюджетів, в т.ч. фондів охорони навколишнього природного середовища, кошти підприємств, організацій, установ, інші залучені кошти не заборонені законом
8	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	103 561,3 тис. грн..
8.1	державний бюджет, в т.ч. державний ФОНПС	10 000,0 тис.грн
8.2	обласний бюджет, в т.ч. обласний ФОНПС	73 252,7 тис. грн.
8.3	міський бюджет, в т.ч. міський ФОНПС	18 705,5 тис. грн.
8.4	кошти підприємства	468,1 тис. грн.
8.5	кошти інших джерел	1 135,0 тис. грн.

Керівник Програми _____

Д. В. Сіваш

Вступ

Протягом останнього десятиріччя в Україні продовжується прогресуюче накопичення відходів, не є винятком і м. Слов'янськ. Розрив між прогресуючим накопиченням відходів і заходами, спрямованими на запобігання їх утворенню, розширення утилізації, знешкодження та видалення, загрожує не тільки поглибленням екологічної кризи, а й загостренням соціальної ситуації в цілому.

Поводження з відходами є одним з пріоритетних і найважливіших напрямків як господарської, так і природоохоронної діяльності. Воно включає в себе дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, перероблення, утилізацію і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями захоронення.

Базовим документом в цій сфері є Закон України «Про відходи». В ньому викладені загальні аспекти поводження не тільки з побутовими відходами, але й з небезпечними відходами, які також входять до складу побутових: батарейки, енергозберігаючі, світлодіодні лампи, відпрацьовані елементи живлення, оргтехніка та інше. Дані відходи містять свинець, ртуть, кадмій, нікель, марганець та інші хімічні елементи, які можуть дуже довгий час залишатися активними, мати шкідливий вплив на живі організми, в тому числі на людину, здатні накопичуватися в тканинах, викликаючи ряд захворювань (термін їх розкладання 200 років).

Крім того, в місті визначається стійкий приріст накопичення комунальних відходів, а саме: будівельні відходи, відходи функціонування очисних споруд, відходи рослинного та тваринного походження тощо.

Тверді побутові відходи (надалі – ТПВ) утворюються у процесі життєдіяльності людини (харчові відходи, макулатура, скло, метали, полімерні матеріали тощо) і накопичуються у жилих будинках, закладах соціально - культурної сфери, громадських, навчальних, лікувальних, торговельних та інших закладах. Особливістю ТПВ є те, що вони є змішаними, тобто сумішшю компонентів. Поділ на окремі складові частини компонентів ТПВ називається морфологічним складом. Змішування ТПВ відбувається на стадії їх утворення, зберігання, перевезення та захоронення. Це призводить до утворення шкідливих хімічних сполук, що забруднюють атмосферне повітря та ґрунтові води.

Такий широкий спектр проблематики поєднує в собі економічні, екологічні та соціальні аспекти. Звідси – необхідність подальшого удосконалення та розвитку з врахуванням вітчизняного та світового досвіду всієї правової, нормативно-методичної та техніко-економічної системи поводження з відходами.

Традиційні способи поводження з побутовими відходами себе вичерпують, як через свою технічну недосконалість з погляду забезпечення нейтралізації їх негативного впливу на навколишнє природне середовище, так і через економічну неефективність громіздких технічних рішень. Ключем розв'язання проблеми поводження з відходами є еволюційна зміна суспільного ставлення до відходів, як до об'єкта ресурсоцінного господарювання, а не як до сміття. Складові побутових відходів у своїй абсолютній більшості є комерційним продуктом, додатковим ресурсним потенціалом суспільного господарства.

Головним критерієм успішності було б постійне зменшення кількості «кінцевих» відходів, тобто тих, що розміщуються на звалищах і не використовуються, як вторинні ресурси з метою заміни первинних ресурсів та енергозбереження.

На даний час рівень утилізації ТПВ в Україні становить лише 5%. Для порівняння - у Німеччині рівень переробки побутових відходів більше 70%, в Польщі - до 55%.

Отже, стан поводження з відходами в місті викликає занепокоєння і вимагає комплексного і системного підходу до запровадження економічного механізму стимулювання і мотивації підприємств, як промислових так і комунальних. Необхідно віддавати перевагу утилізації і рециклінгу відходів із залученням передового європейського досвіду та іноземного капіталу.

Окрім того, для утилізації компонентів відходів повинні використовуватись технології і заходи з обов'язковим врахуванням конкретних місцевих проблем і ресурсів. Господарювання комунальними відходами повинно ґрунтуватись на тривалому стратегічному плануванні і супроводжуватись постійним моніторингом та оцінкою отриманих результатів.

Програма розроблена на виконання Законів України «Про відходи», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про благоустрій населених пунктів», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»; постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 № 265 "Про затвердження програми поводження з твердими побутовими відходами", розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.01.2013 № 22-р "Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки" та відповідно до наказу Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.01.2006 № 2 "Про затвердження Рекомендацій щодо підготовки місцевих програм поводження з твердими побутовими відходами".

На місцевому рівні Програма орієнтована на Програму поводження з відходами в Донецькій області на 2016 - 2020 роки, яка затверджена розпорядженням голови Донецької ОД від № 836 від 22.09.2016р.

У цієї Програмі поняття та терміни вживаються в такому значенні:

- **відходи** - будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються у процесі людської діяльності і не мають подальшого використання за місцем утворення чи виявлення та яких їх власник повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення;

- **небезпечні відходи** - відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними;

- **виробник відходів** - фізична або юридична особа, діяльність якої призводить до утворення відходів;

- **поводження з відходами** - дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення;

- **збирання відходів** - діяльність, пов'язана з вилученням, накопиченням і розміщенням відходів у спеціально відведених місцях чи

об'єктах, включаючи сортування відходів з метою подальшої утилізації чи видалення;

- **зберігання відходів** - тимчасове розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах (до їх утилізації чи видалення);

- **оброблення (перероблення) відходів** - здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення;

- **перевезення відходів** - транспортування відходів від місць їх утворення або зберігання до місць чи об'єктів оброблення, утилізації чи видалення;

- **утилізація відходів** - використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів;

- **видалення відходів** - здійснення операцій з відходами, що не призводять до їх утилізації;

- **знешкодження відходів** - зменшення чи усунення небезпечності відходів шляхом механічного, фізико-хімічного чи біологічного оброблення;

- **захоронення відходів** - остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів;

- **об'єкти поводження з відходами** - місця чи об'єкти, що використовуються для збирання, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення відходів;

- **спеціально відведені місця чи об'єкти** - місця чи об'єкти (місця розміщення відходів, сховища, полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо), на використання яких отримано дозвіл спеціально уповноважених органів на видалення відходів чи здійснення інших операцій з відходами;

- **операції поводження з відходами** - збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення), утилізація, видалення, знешкодження і захоронення відходів;

- **розміщення відходів** - зберігання та захоронення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах;

- **відходи як вторинна сировина** - відходи, для утилізації та переробки яких в Україні існують відповідні технології та виробничо-технологічні і/або економічні передумови;

- **збирання і заготівля відходів як вторинної сировини** - діяльність, пов'язана із збиранням, купівлею, прийманням, зберіганням, обробленням (переробленням), перевезенням, реалізацією і постачанням таких відходів переробним підприємствам на утилізацію, а також надання послуг у цій сфері.

Терміни та визначення понять, що використовуються в благоустрої населених міст:

- **відходи негабаритів** - тверді побутові відходи, розміри яких перевищують 50x50x50 см і не дають можливості збирати їх в контейнери місткістю до 1,1 м³;

- **рідкі побутові відходи** - господарчо-побутові відходи (від миття, прання і таке інше) і каналізаційні стоки (за винятком промислових) за відсутності централізованого водовідведення;

- **контейнери** - ємність для накопичення твердих побутових відходів, виготовляються з металу і полімерних матеріалів, стандартні контейнери

місткістю від 0,12 до 1,1 м³ – призначаються для твердих побутових відходів, великогабаритні - місткістю від 8 до 16 м³ – для побутових негабаритних відходів;

- **система збору і вивозу твердих і рідких побутових відходів** - послідовне виконання технологічних операцій по витяганню, накопиченню і розміщенню відходів в спеціально відведених місцях і їх вивіз в пункти знешкодження;

- **планово – подвірна система збору твердих побутових відходів** – система, відповідно до якої зібрані в контейнери або сміттєприймальні камери будинків тверді побутові відходи вивозять сміттєвозами в пункти знешкодження.

Інші поняття та терміни у цій Програмі вживаються у значенні, визначеному чинним законодавством.

Розділ 1. Мета і завдання Програми

Програма поводження з відходами на території Слов'янської міської ради на 2017-2020 роки (надалі – Програма) – це комплекс взаємопов'язаних та узгоджених у часі заходів: організаційних, технологічних, технічних, ресурсозберігаючих, екологічних, санітарно-гігієнічних, фінансово-економічних, соціальних, інформаційних, освітньо - виховних тощо, спрямованих на розв'язання проблем у сфері поводження з ТПВ; дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, транспортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцем видалення.

Метою розроблення та реалізації Програми є зменшення впливу відходів на довкілля, покращення санітарного стану міста та покращення умов проживання мешканців.

Основними завданнями Програми є створення системи поводження з відходами, заснованої на нових технологіях для вирішення наявних проблем у короткостроковій перспективі і підготовки матеріальної, інформаційної і фінансової бази для управління відходами у місті на довгострокову перспективу.

Основні цілі Програми:

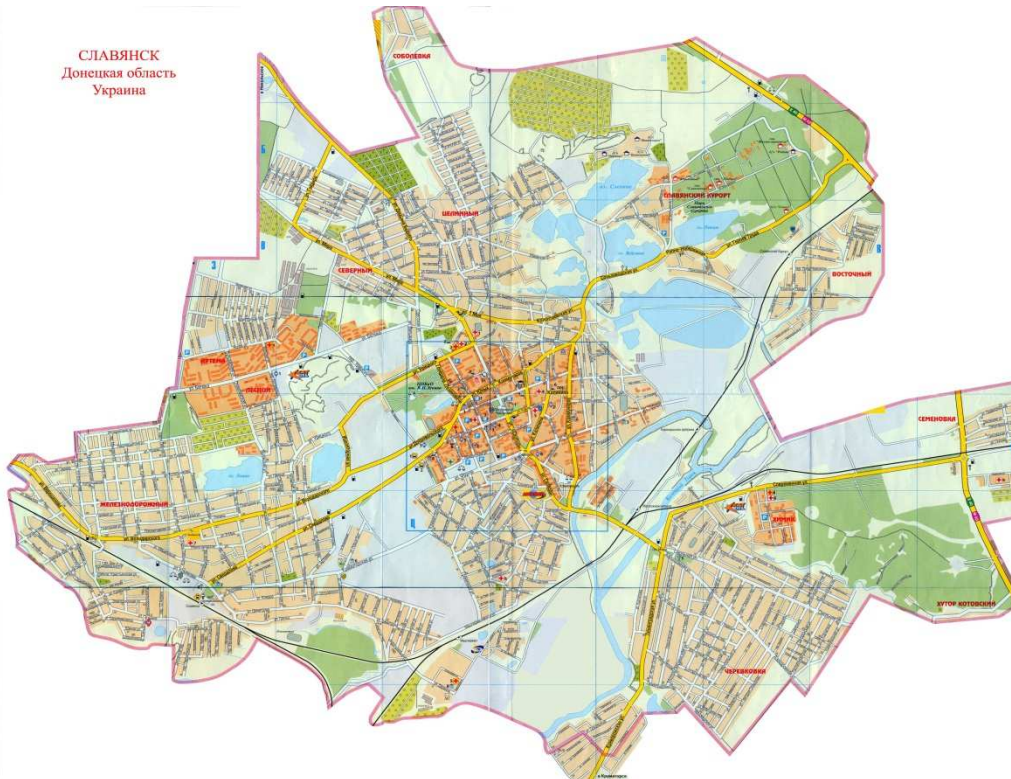
- повне охоплення території міста послугами зі збору та вивезення ТПВ;
- оновлення контейнерного господарства та парку сміттєвозів, облаштування контейнерних майданчиків;
- впровадження системи роздільного збирання ТПВ;
- створення потужностей з сортування та переробки ТПВ;
- поетапна рекультивация міського полігону ТПВ та повернення забрудненої земельної ділянки в господарський обіг;
- утилізація та знешкодження інших комунальних та специфічних відходів;
- удосконалення нормативно-методичного, організаційного, інформаційного та іншого забезпечення сфери поводження з відходами ;
- підвищення рівня відповідальності та екологічної культури населення.

Розділ 2. Загальна характеристика міста та аналіз існуючого стану сфери поводження з відходами

2.1. Аналіз природно-кліматичних, гідрогеологічних, соціально-економічних, демографічних та інших умов, які впливають на санітарне очищення і прибирання м. Слов'янська та сфери поводження з відходами.

Місто Слов'янськ розташований на півночі Донецької області.

Загальна площа міста – 7420 га, з яких 47% зайнято селитебними територіями. В місті мешкає 122,1 тис. чоловік (2,6% усього населення Донецької області), в т.ч. працездатних 70,8 тис. чол. Щільність населення складає 1,64 тис. чол. на 1 кв. км., що в 1,5 раз більше середньообласних показників.

Територія міста за своїм географічним розташуванням відноситься до центральної частини Бахмутської котловини, яку перетинають річки, лимани, відрізняється складними гідрогеологічними умовами: виділяються водоносні горизонти і комплекси, які приурочені до пермських, тріасових, юрських, крейдяних, палеоген - геогенових відкладань, карстові провали, деформація поверхні, вилуджування товщі кам'яної солі призводять до утворення осідання території та викликає підтоплення ділянок міста.

Верхня частина розрізу породи Слов'янської свити у районі соляних озер і до північного сходу змінна. Тут замість пластів кам'яної солі, внаслідок вилуджування підземними водами, ангідриди перейшли в гіпс. Вся ця верхня товща тріщинуватих закарстованих та брекчиевидних порід получила назву зони вилуджування. Її потужність біля мінеральних озер досягає 50-80м.

Ґрунтові води залягають на глибині від 0,5 до 1,5-2,0 м від земної поверхні, підтоплюючи, заболочуючи 70% території міста, а також підземні комунікації, підвальні приміщення житлових і промислових забудов.

Територія міста відноситься до помірно - континентального клімату, де в загалі переважають холодні зими, тепле сухе літо та інтенсивне проходження весняних періодів, переважний напрям вітру – східний:

☛ середньомісячна температура повітря – 9,0⁰ С;

- ✦ середньорічна кількість опадів – 530мм;
- ✦ середньорічна кількість діб з вітром більш 10м/с –126
- ✦ відносна вологість повітря – 84%

Результати багатолітніх досліджень і аналіз виникаючих процесів одержаних досліджень визначили кордон мульди осідання, установлені швидкості і величини деформацій поверхні у межах сконтуренної площі та установлено, що площа підлягає посуванню, є небезпечна для споруд та будівель. Швидка зміна швидкостей осідання точок поверхні до півдня від осі мульди осідання призводить до швидкого утворення величин нахилів та нерівномірних нахилів, перевищуючи граничнодопустимі для споруд і будівель деформації поверхні. Творення карстових провалів пов'язане з натуральним вилуджуванням товщі солі і спостерігається уздовж північних кордонів вулиць осідання.

Творення карстових ям може бути несподіване, без заздалегідь плавного прогину і визначити по тим процесам що відбуваються у теперішній час - імовірність розвитку карсту і строк появи ям на конкретній ділянці не має можливим.

Гідрографічна мережа міської ради являє собою мережу річок, які є складовою басейну р. Сіверський Донець. В межах міста протікають такі річки: Казений Торець, Сухий Торець, Колонтаївка, Бакай, Карпівка. Відмітки водорозділом складають у середньому 180-200м. Рельєф пойми слабо вспагорблен на відмітках 40-67м, низини заболочені. Русло річки К.Торець сильно меандрує. В період високого паводку річка заливає заплавної терасу до відмітки 62м.

В м. Слов'янськ розташований Слов'янський курорт – один з найстаріших бальнеогрязьових курортів України, де для лікування і реабілітації використовуються природні лікувальні фактори: клімат змішаного лісу, сульфідні мулові грязі, ропа, цілий набір мінеральних вод, у тому числі й унікальні залізовмісні для лікування анемії.

Слов'янський курорт, якому вже більш 175 років, називають перлиною Донбасу за чисте, настояне на листяних і хвойних деревах повітря, за різноманіття квітучих декоративних чагарників, а солоні озера не тільки дали життя промислового місту, але і зробили його курортним.

Унікальність Слов'янського курорту полягає в гармонічному сполученні багатьох природних лікувальних факторів, що дає можливість проводити оздоровлення хворих комплексно. Мінеральні ресурси Слов'янського курорту, особливо грязі, визнані одними з кращих у Європі.

Курорт розташований у мальовничому місці. Ландшафтний парк, прилеглі озера створюють неповторний мікроклімат, сприяють оздоровленню тіла і душевній рівновазі.

На території міста є унікальні об'єкти природно-заповідного фонду України. Регіональний ландшафтний парк «Слов'янський курорт» на площі 431,3 га є природоохоронною рекреаційною установою місцевого значення та охороняється як національне надбання.

До складу РЛП входять інші об'єкти природно-заповідного фонду: лікувальні озера Репне, Сліпне загальною площею 62га - пам'ятки природи загальнодержавного значення і орнітологічний заказник місцевого значення «Приозерний» площею 79,5 га.

Демографічна ситуація на території Слов'янської міської ради характеризується негативним природним приростом. Аналіз динаміки

чисельності населення міста показує, що впродовж ряду років спостерігалось його зниження. Це пов'язано з більшим процентом смертності, чім народжуваності. При цьому, частка дорослого населення постійно зростає. Демографічно - статистичні показники міста наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Демографічно-статистичні показники міста за 2013-2016 роки

Роки	Кількість осіб, що народилися	Кількість померлих осіб	Природний приріст (скорочення), осіб
2013	1404	1879	-475
2014	1377	1903	-526
2015	1174	2044	-870
2016	1228	2368	-1140

Прогноз демографічної ситуації передбачає збільшення народжуваності, але очікуване сальдо природного приросту може бути близько до нуля, тому збільшення чисельності населення міста відбувається за рахунок механічного приросту – переселенців з непідконтрольних Україні районів Донецької та Луганської областей.

Промисловий комплекс міста за видами економічної діяльності представлений 31 промисловими підприємствами, з яких: зайнято виробництвом та розподілом енергоресурсів – 6 підприємств, (у тому числі виробництвом електроенергії – 2), добуток природних ресурсів – 4 підприємства; підприємства обробної промисловості – 21 (у тому числі – харчової та переробної – 3, легкої промисловості – 2, хімічної промисловості – 3, машинобудування – 6, виробництва неметалевих виробів – 4, целюлозно-паперовий – 1, оброблення металевих відходів та брухту – 1, виробництво інших видів виробів – 1). Однак, в результаті проведення АТО на території міста Слов'янська в 2014-2015рр, ряд підприємств призупинило свою діяльність, а такі як ПАТ «Словважмаш», ПАТ «Тореласт» - взагалі припинило. Виробничі потужності на діючих підприємствах за останні два роки значно знизилися.

Найбільшу вагу у структурі промислового виробництва за видами економічної діяльності мають обсяги реалізації підприємств обробної промисловості – 49,1%, виробництво та розподілення енергоресурсів – 45,4%. Обсяги добувної промисловості складають 5,5%.

Соціальна сфера міста налічує 6 лікувальних закладів, 4 санаторії, 30 шкіл, 24 дитячих садки, більш ніж 2107 об'єктів культури, торгівлі, громадського харчування, служби побуту та інше.

2.2. Наявний житловий фонд, його розподіл за типами житлової забудови та рівнем благоустрою.

Житловий фонд м. Слов'янська станом на 01.01.2016 року складав 619 житлових будинків площею 1481,07 тис.м². В 2016 році створено 5 ОСББ та передано на баланс ОСББ 6 житлових будинків.

Житловий фонд комунальної власності міської ради станом на 01.01.2016 року складався з 575 житлових будинків загальною площею 1142,34 м², в тому числі:

✓ 512 житлових будинків загальною площею 987,48 тис.м² обслуговуються житлово-експлуатаційними підприємствами. Загалом в 20861 квартирі зареєстровано 38515 чоловік.

✓ 63 житлових будинків комунальної власності площею 154,86 тис.м² передано на обслуговування 41 ОСББ.

Всього в місті створено 58 об'єднань співвласників 81 багатоквартирних будинків площею 217,145 тис.м², в тому числі 46 ОСББ 69 будинків комунальної власності площею 167,12 тис.м².

У поточному році передано на баланс ОСББ 6 житлових будинків: вул. Банківська, 79 (ОСББ «Банківська 79»), вул. Світлодарська, 17 (ОСББ «Приозерне 2016»), вул. Світлодарська, 40 (ОСББ «Кедр-2016»), вул. Шовковична, 27 (ОСББ «Магнолія - Центр»), ул. Шевченко, 10, 12 (ОСББ «Золоте»).

✓ в місті 33 ЖБК (житлово-будівельний кооператив) створені у 33 будинків площею 136 тис.м².

Обслуговують житлові будинки:

○ 3 підприємства недержавної форми господарювання експлуатують 188 житлових будинків площею 460,6 тис.м²;

○ 4 комунальних підприємства експлуатують 318 будинків, загальною площею 654,9 тис.м².

На теперішній час приватизовано і знаходиться у приватної власності 87,4% житлового фонду міської ради.

Середня вартість 1 м² житла - 1,78 грн. Діючі тарифи на послуги по утриманню будинків та прибудинкових територій територіальної громади були підвищені з 1 травня 2009 року в зв'язку з підвищенням вартості матеріалів, ГСМ, послуг сторонніх організацій та мінімальної заробітної плати. Середній рівень відшкодування витрат за рахунок доходів від подання послуг за 2016 рік складає 93,3%. Очікуваний рівень оплати послуг – 100,0 відсотків. Виконання робіт з капітального ремонту житлового фонду за 2016 року складає 2974,2 тис. грн, в тому числі за рахунок коштів місцевого бюджету 2974,2 тис. грн.

Приватний сектор складає 21214 будинків в яких мешкають приблизно 63 тис. чол. На території міста існує 13 гуртожитків комунальної власності.

2.3. Стан містобудування і перспективи територіального розвитку міста, його адміністративний поділ і кількість населення.

Генеральний план розвитку м. Слов'янська затверджений рішенням Слов'янської міської ради від 26.-1.2005р № 20-XXIV-4.

Територія міста Слов'янська в межах міської межі складає 6438,8га, з яких, селитебні території складають 2511,0га, позаселитебні- 3607,3га, територія курорту -241га, територія природно-заповідного фонду - 510,81га.

В місті мешкає 113,4 тис. чоловік (2,6% усього населення Донецької області), в т.ч. працездатних 70,8 тис. чол.

Відповідно до проектних пропозицій плану передбачається:

- ✓ Розміщення будівельної, харчової, легкої промисловості на вільних територіях в промислових зонах міста;
- ✓ Винос транзитного руху з центральної частини міста та курортної зони;
- ✓ Будівництво житла в об'ємі 670,0 тис. м² загальної площі, для чого необхідно 202га території;

- ✓ Реконструкція житла в центральній частині міста з метою створення акценту загальноміського центру;
- ✓ Реконструкція 5-поверхового панельного житла.

Потреба міста в територіях для усіх видів житлово-цивільного будівництва складає 410га, для розвитку курортної зони- 445га. Планом передбачається створення селитебної зони, яка буде складатися з чотирьох житлових масивів: Центрального, Північного, Західного, Південно-східного. Під перспективну багатоквартирну забудову є 80га площі міста.

Курортну зону намічено формувати у вигляді 4-х санаторно-курортних комплексів для дорослих загальною місткістю 5 тис. місць. Загальна місткість курорту на період повного освоєння території буде складати 10 тис. місць. Планом також передбачено винос з I-ї та II-ї зон санітарної охорони усіх суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність в розріз з вимогами існуючого законодавства про курорти.

Основою формування проектної структури міста є головні планувальні осі - вулиця Вокзальна, Центральна, Батюка, Свободи, а також, розташування лікувальних озер Репне, Сліпне. Дані вулиці планується планом к реконструкції і розширенню. В центрі міста передбачається розміщення молодіжного розважального комплексу «Княжий острів», який розміщується на території центрального парку та прибережної зони оз. Шовковичне і пішохідним бульваром з'єднується з вул. Ярослава Мудрого.

Площу зелених насаджень загального користування передбачається збільшити з 60 га до 207га, площу санітарно-захисних насаджень - збільшити з 16,6га до 255,0га.

В результаті реалізації Генерального плану міста, загальна площа Слов'янська до кінця розрахункового періоду має складати 6707га.

2.4. Система виробничого підприємства санітарного очищення та структура управління.

Комунальне підприємство «АТП 052814» (надалі – КП «АТП 052814») створено у 1992році на базі комунальної власності територіальної громади, підпорядковується Слов'янській міській раді та його виконавчому комітету. Є правонаступником «Державного комунального автотранспортного підприємства 052814».

Основною метою підприємства є санітарна очистка міста комунальним автотранспортом. Предметом діяльності є вивезення твердих відходів, рідких побутових відходів, харчових відходів, знешкодження ТПВ шляхом складування, вилов безпритульних тварин та вивезення трупів тваринного походження на утилізацію та інше.

Враховуючи вимоги законодавства України в сфері поводження з побутовими відходами, КП «АТП 052814» на конкурсних засадах визначено виконавцем послуг з вивезення побутових відходів в м. Слов'янську і рішенням міської ради від 27.05.2015р № 4-LXXVIII-6 з підприємством укладено договір на надання послуг терміном на п'ять років.

Координацію роботи підприємства здійснює управління житлово-комунального господарства міської ради.

Згідно рішення виконкому міської ради від 15.09.99г № 387/1, КП «АТП 052814» визначено юридичною особою з експлуатації та функціонування полігону ТПВ.

Основний обсяг ТПВ накопичується населенням міста. Збір ТПВ у місті проводиться за унітарною системою, але планується перевозити відходи за планово-регулярною системою. У 2016році послугою з вивезення ТПВ на території міста було охоплено 89,3% населення, вивезено на полігон 46,6 тис.т або 208,7 тис.м³ ТПВ.

Збирання та перевезення ТПВ проводиться спеціальними машинами даного комунального підприємства. До 2017року, захоронення побутових відходів проводилося тим же підприємством на міському полігоні ТПВ, розташованому по вул. Цілинна.

Збір та вивезення ТПВ від населення міста здійснюється згідно з санітарно-гігієнічними вимогами відповідно до укладених договорів з КП «АТП 052814». Великогабаритні та ремонтні відходи у складі побутових відходів, промислові відходи 3-4 класу небезпеки, які було дозволено до захоронення на полігоні, вивозилися окремо від інших видів побутових відходів згідно окремих договорів. Укладання договорів між власником

квартири, орендарем чи квартиронаймачем, власниками приватних будинків, власниками будівель і споруд комерційного призначення, з виконавцем послуг на вивезення ТПВ згідно ЗУ «Про відходи» є обов'язковим. КП «АТП 052814» здійснює і прибирання несанкціонованих звалищ ТПВ чи безхазяйних відходів, розташованих в межах Слов'янська. На виконання нормативно-законодавчих актів України в сфері

поводження з відходами, рішенням виконкому міської ради від 16.11.2005р № 684 «Об організації робіт по виявленню, обліку і поводженню з безхазяйними відходами в м. Слов'янську» (зі змінами) створена постійно-діюча комісія з питань поводження з безхазяйними відходами, яка за заявами виявляє місця несанкціонованого складування безхазяйних відходів, визначає її власника, об'єми та витрати, необхідні на їх ліквідацію.

При виявленні порушень складаються протоколи, які розглядаються на адміністративній комісії чи видаються приписи що зобов'язують порушника привести територію до належного санітарного стану.

У 2016році було проінвентаризовано 31 несанкціоноване місце накопичення відходів загальним об'ємом 3484м³, з яких ліквідовано – 22 об'ємом 1221м³.

2.5. Структура, склад, обсяги та норми ТПВ і нарахування плати за вивезення та захоронення відходів.

Накопичення побутових відходів значною мірою залежить від погодних умов, пори року, ступеня благоустрою житлових будинків, рівня життя населення тощо.

Накопичення ТПВ від населення міста складає:

- річне накопичення б/поверхівки - 90,5 тис.м³ , добове накопичення – 248м³;
- річне накопичення приватного сектору – 146,5 тис. м³, добове накопичення – 402м³.

Усього накопичення ТПВ по населенню міста: середньорічне – 237 тис. м³, добове – 650 м³.

По організаціям, бюджетним установам та іншим об'єктам невиробничої сфери середньорічне накопичення ТПВ складає 29,5 тис.м³, добове накопичення – 80,8 м³.

Таким чином, загальне накопичення ТПВ по м. Слов'янську складає: середньорічне – 266,5 тис.м³, добове накопичення – 731м³.

Морфологічний склад сучасних ТПВ значно відрізняється від того, що був кілька десятиліть тому, зокрема збільшилось використання пакувальних матеріалів і напівфабрикатів у повсякденному житті більшості мешканців. Це призвело до зростання вмісту паперу і полімерів у ТПВ. Склад твердих побутових відходів наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Зміст фракцій ТПВ (по вазі)

№ з/п	Найменування компонентів ТПВ	Частка, %
1	Харчові відходи	39,5
2	Вуличний відсів	25,3
3	Пластмаси, ПЕТ	7,9
4	Інертні відходи	4,1
5	Папір, картон	5,9
6	Текстиль	2,9
7	Дерево	1,1
8	Скло	7,4
9	Метал чорний	2,5
10	Шкіра, гума	1,4
11	Небезпечні відходи	0,6
12	Інші відходи	1,4

Сезонні зміни складу ТПВ характеризуються збільшенням харчових відходів з 20-25% весною до 40-45% восени, а зимою зменшується кількість вуличного відсіву.

Щорічне накопичення ТПВ на міському полігоні наведено у таблиці 3

Щорічне накопичення ТПВ на міському полігоні у 2013-2016 роках

Роки	ТПВ, тис. куб. м	ТПВ, тис. тонн
2013	7395,6	1896,3
2014	7586,7	1945,3
2015	7799,1	1996,5
2016	8007,5	2043,1

Промислові відходи III –IV класу небезпеки також допускаються до вивезення та складування на полігоні ТПВ за згодою органів Держпродспоживслужби України за умови дотримання регламенту їх захоронення згідно санітарно-екологічних вимог.

Таблиця 4

**Перелік промислових відходів,
що дозволяються до складування на полігоні ТПВ**

Клас небезпеки	Код групи та вид відходів	Обмеження
IV	1.24.01-1.39.12 в якості ізоляційного матеріалу	Без обмежень
III- IV	1.24.06, 1.39.13, 1.39.14 Кубові відходи, резина, пластик	3-10т/1000м ³ ТПВ
	1.39.15-1.39.21 Відходи виробництва електроізоляційних матеріалів	3-10т/1000м ³ ТПВ
	1.39.22-1.39.25 Тверді відходи суспензійного, емульсійного виробництва	3-10т/1000м ³ ТПВ
III- IV	1.21.06, 1.39.26-1.39.32 Активоване вугілля, відходи деревини, паперова тара, відходи шкірозамінника, горіла земля та інше	З особливими умовами складування

Об'єми промислових відходів III- IV класу небезпеки не повинні бути більш 25% ємності полігону. Відходи I- II к.н. на полігон приймати заборонено.

Норми утворення ТПВ - це кількісні показники споживання послуг з вивезення побутових відходів, які утворюються на одну розрахункову одиницю (одного мешканця, одне місце в готелі, 1 кв. м торгівельної площі тощо) за одиницю часу.

Норми надання послуг для міста (наведені у таблицях 5-7) розроблені на підставі наказу Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259 "Про затвердження Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів" та постанови Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 "Про затвердження Правил надання послуг з вивезення побутових відходів" та були затверджені рішенням виконавчого комітету міської ради від 06.05.2015 № 258.

**Норми надання послуг з вивезення побутових відходів
для підприємств, установ, організацій**

№ п/п	Джерело утворення побутових відходів	Розрахункова одиниця	Добова норма надання послуг з вивезення побутових відходів, кілограмів (літрів)
1	2	3	4
1	Готель	на одне місце	0,5 (2,74)
2	Гуртожиток	на одне місце	0,35 (1,65)
3	Санаторій , пансіонат, будинок відпочинку	на одне місце	0,7 (3,84)
4	Лікувально-профілактичні заклади:		
	- лікарня	на одне ліжко	0,35 (2,19)
	- поліклініка	на одне відвід.	0,01 (0,06)
5	Склад	на 1 м ² площі	0,1 (0,22)
6	Адміністративні і громадські установи та організації	на одне робоче місце	0,3 (1,3)
7	Навчальні заклади:		
	- вищий і середній спеціальний	на одн. студен	0,09 (0,48)
	- школа	на одн. учня	0,08 (0,4)
	- школа-інтернат	на одн. учня	0,45 (2,2)
	- профтехучилище	на одн. учня	0,4 (2)
	- дитячий дошкільний заклад	на одне місце	0,28 (1,4)
8	Підприємства торгівлі:		
	- промтоварний магазин	1 кв. метр торгівельної площі	0,15 (0,82)
	- продовольчий магазин		0,3 (1,5)
	- ринок		0,31 (1,1)
9	Заклади культури і мистецтва	на одне місце	0,08 (0,7)
10	Підприємства побутового обслуговування	на одне роб. місце	0,75 (3,4)
11	Вокзал, аеропорт	на 1 м ² площі залу очікуван.	0,37 (1,7)
12	Кемпінг, автостоянка	на 1 кв. метр площі	0,03 (0,11)
13	Пляж (курортний сезон)	на 1 кв. метр території	0,04 (0,25)
14	Підприємства громадського харчування:		
	- ресторан:		
	з відбором харчових відходів	на одне місце	1 (5)
	без відбору харчових продуктів	на одне місце	1,4 (6)
	- кафе, їдальні:		
	з відбором харчових відходів	на одне місце	0,43 (2,2)
без відбору харчових продуктів	на одне місце	0,5 (2,6)	

Норми надання послуг з вивезення твердих побутових відходів для житлових будинків включають також обсяги утворення змету на прибудинковій території. Великогабаритні та ремонтні відходи не входять в норму надання послуг з вивезення побутових відходів і вивозяться по окремій заявці (договору) за окрему плату. Норма утворення рідких відходів (РВ) в джерелах утворення, в яких відсутній такий вид благоустрою як каналізація, становить 25 л. на добу в розрахунку на 1 людину, відповідно до Мінімальних норм надання послуг з вивезення побутових відходів затверджених Постановою КМУ від 10.12.2008 № 1070.

Вивезення великогабаритних та рідких відходів проводиться згідно заявок абонентів, розрахунки вартості послуг проводяться по рідким відходам – за затвердженими тарифами згідно рішення від 06.07.2011р № 432, по великогабаритним відходам- за розрахунковими фактичними калькуляціями.

Щільність твердих побутових відходів складає 0,206 т/м³.

Таблиця 6

**Норми надання послуг з вивезення
вуличного та дворового змету для підприємств, установ,
організацій на 1 м² території**

№ п/п	Джерело утворення побутових відходів	Тип покриття	Річна норма надання послуг, м ³
1	2	3	4
1.	Тротуари вулиць, дворові території	Асфальтобетонне	0,004
2.	Тротуари вулиць, дворові території	Ґрунтове	0,026

Таблиця 7

**Норми надання послуг з вивезення побутових відходів,
що надаються мешканцям житлових будинків**

№ п/п	Джерело утворення побутових відходів	Розрахункова одиниця	Норма надання послуг з вивезення твердих побутових відходів, м ³
1	2	3	4
1.	Житлові будинки багатоквартирні з наявністю усіх видів благоустрою або за відсутністю одного або двох з видів благоустрою	1 мешканець	1,98
2.	Одноквартирні будинки з присадибною ділянкою	1 мешканець	2,1

Система нарахування та оплати послуг КП«АТП 0528142» здійснюється щомісячно. Плата за вивезення побутових відходів нараховується згідно затверджених тарифів та норм споживання в залежності від кількості зареєстрованих у будинку чи квартирі осіб при укладанні договорів між власниками квартир і будинків напряму з підприємством з надання цих послуг.

Тариф на послуги з вивезення та знешкодження ТПВ

Показники	Одиниця виміру	Діючий тариф, грн
Вартість 1м ³ ТПВ	грн/м ³	46,02
Упорядковане житло з наявністю усіх видів благоустрою	грн/місяць на 1 мешканця	7,59
Одноквартирні будинки з присадибною ділянкою	грн/місяць на 1 мешканця	8,05
Бюджетні установи та організації	грн/м ³	47,30
Інші споживачі, СПД	грн/м ³	48,17

Квитанції для оплати послуг доставляються абонентною службою підприємства. По багатоповерховому фонду на обслуговуванні є 46366 чоловік - 27013 особових рахунків, в приватному секторі обслуговується 35264 чоловік - 20417 особових рахунків. Тарифи на вивезення ТПВ та рідких відходів затверджені рішенням виконкому міської ради від 06.07.2011р № 432. Реальна собівартість 1м³- 34,78грн/м³.

2.6. Існуючі технології та засоби механізації у сфері поводження з ТПВ: контейнерне господарство та контейнерні майданчики, парк сміттєвозів та іншої техніки.

КП «АТП 0528142» має сучасні типи сміттєвозів для обслуговування контейнерів згідно євростандартів. На балансі підприємства є:

- сміттєвози: на базі КО-456-10 (МАЗ-438043)- 7 од;
на базі КО-427-70 (МАЗ-533702, МАЗ-5337 А2) -6од;
ГАЗ- 5319, ГАЗ-3307 – 5од;
- самоскиди Кобальт АС-3258- 2од;
- асенізаційний автомобіль МАЗ-533702 – 1од;
- екскаватор-навантажувач ЄО-2626 01- 2од;
- екскаватор колісний АТЕК-881 – 1од;
- бульдозер Т-180 класу 10Б 10М.0101 – 1од;
- фронтальний навантажувач КОВАЛТ-35-01 – 1од.

Знос техніки складає 13,5%.

Основний обсяг ТПВ накопичується населенням. Збирання ТПВ здійснюється контейнерним та безконтейнерним методами. Контейнерний

метод збирання ТПВ 100% застосовується у багатоквартирних будинках та на 67% у приватному секторі. 1682 од. контейнерів місткістю 1,1м³ знаходиться в експлуатації, з них розміщено у

багатоповерховому фонді 691 контейнер та 991 контейнера - на території приватного сектору. Крім цього, 122 од. металевих контейнерів місткістю від 0,5м³ до 0,7м³ розміщено для обслуговування підприємств, організацій та інше.

На території міста розміщені 450 контейнерних майданчиків, балансоутримувачив не має. Підбір сміття на майданчиках проводиться робітниками АТП.

Таблиця 9

Обсяги вивозу ТПВ за 2013-2016 роки

№ з/п	Підприємство	Обсяги вивозу ТПВ, тонн				
		2013 р	2014 р	2015 р	2016 р	2017 р (план)
1	КП «АТП 052814»	51101	47233	45998	46603	40417

2.7. Міський полігон ТПВ та його стан.

Полігон ТПВ розташований у північно-східній частині м. Слов'янська та створений на базі відпрацьованого кар'єру ЗАТ «Будматеріали» в 1961р.

Згідно рішення виконкому міської ради від 15.09.99г № 387/1, КП «АТП 052814» визначено юридичною особою з експлуатації та функціонування полігону ТПВ.

На підставі рішення виконкому Слов'янської міської ради від 28.03.2008р № 56-ХХУ-5, КП «АТП 052814» передано земельну ділянку по вул. Цілинна площею 10,2602 га в постійне користування для експлуатації та функціонування полігону ТПВ та виданий «Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою» від 11.08.2008 г серія ЯЯ № 059825. Експлуатація полігону ведеться відкритим способом, видобуток біогазу, збір фільтрату не проводиться.

Полігон ТПВ має паспорт на місце видалення відходів (МВВ) № 10-685 від 13.05.2013р.

Робота на полігоні проводилася згідно до «Регламенту з прийому, складування ТПВ та експлуатації міського полігону», затвердженого у 2012році і відповідної до інструкції з

експлуатації.

Територія полігону з західної сторони огорожена обвідною канавою. В'їзд на полігон обладнаний шлагбаумом і дезбар'єром. Кількість ввезеного ТПВ контролюється через вагову чи талонною системою обліку. Капітальний ремонт полігону проводився в 2010-2012рр. Утилізація відходів тваринного походження здійснюється згідно договору з ДП «Укрветсанзавод».

Фактична відстань до житлової забудови 300 м (південний напрямок) при нормативній санітарно - захисній зоні в 500 м. Згідно гідрогеологічних досліджень, потужність пласта глини в північному напрямку - 21,6м , рівень ґрунтових вод – 7- 17,8м.

За період з 1961р по 01.01.2017р на полігон вивезено і заскладовано 8007,52 тис.м³ або 2043,1 тис.тн побутових і промислових відходів. У 2016р на міському полігоні ТПВ розміщено 46,6 тис. т. побутових відходів.

Враховуючи багаточисельні скарги населення на функціонування в межах міста полігону ТПВ, його перевантаження, і зважаючи на те, що полігон є об'єктом підвищеної екологічної небезпеки і розташований біля межі округу санітарної охорони курорту державного значення «Слов'янськ», рішенням Слов'янської міської ради від 24.12.2016 № 48-ХІХ-7 експлуатація полігону була закрита з 01.01.2017р.

2.8. Збирання, заготівля і використання сировино - цінних компонентів ТПВ.

На території міської ради не впроваджено загальну систему збирання і заготівлі сировино - цінних компонентів ТПВ. Але, на території міста є ряд суб'єктів господарювання, які займаються в правовому полі збиранням відходів як вторинних ресурсів.

На території центральної частини міста розташовані 50 контейнерних майданчиків, на яких були встановлені 100 євроконтейнерів для роздільного збору побутових відходів. Дані контейнери є власністю КП Донецької обласної ради «Регіональний центр поводження з відходами» і обслуговуються даним підприємством. У зв'язку з нерегулярністю вивозу відходів, контейнери переповнені, що постійно викликає обґрунтовані скарги населення міста.

По різних оцінках, близько 35-40% відходів від їх загального об'єму утворення можуть використовуватися як вторинна сировина.

2.9. Інші комунальні відходи

Відомо, що приблизно 0,1 % твердих побутових відходів складають **небезпечні побутові відходи**, тобто ті відходи, що утворюються в процесі життєдіяльності людини в житлових та нежитлових будинках і мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища або здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними. Зокрема, до **небезпечних компонентів ТПВ** відносяться **миючі засоби, фарби, клеї, прострочені медикаменти, люмінесцентні лампи, пестициди, добрива, батарейки та акумулятори,**

відходи електричного та електронного обладнання, ртутьвмісні матеріали (наприклад, термометри) та інше. Підприємства, установи та організації зобов'язані збирати такі відходи окремо і укладати договори на їх вивезення або утилізацію із ліцензованими підприємствами. Тому, поводження із небезпечними

побутовими відходами у комерційному секторі відбувається переважно належним чином, окрім деяких випадків відсутності подібних договорів із відповідними санкціями щодо підприємств-порушників.

Однак, значно гіршою є ситуація із поводженням з небезпечними побутовими відходами населенням. У зв'язку з відсутністю в місті системи збору небезпечних відходів через приймальні пункти, населення викидає дані відходи в контейнер для побутових відходів. Таким чином, одна відпрацьована «пальчикова» батарейка, потрапляючи до загальних відходів, забруднює 400 л води або 20 м² ґрунту, одна енергозберігаюча лампа яка містить від 3 до 5 мг ртуті. Якщо при пошкодженні лампи у повітря потрапить лише 1 мг ртуті, її концентрація становитиме 0,02 мг на кубічний метр повітря, що більш аніж у 60

разів перевищує граничнодопустиму концентрацію.

Енергосберігаючі лампи містять в собі ряд таких шкідливих і небезпечних компонентів, які можуть завдати непоправної шкоди здоров'ю людини і довкіллю: ізотопи тритію, люмінофор, пари ртуті, неон, аргон, криптон. Тому, у сучасних умовах надзвичайно актуальною є проблема сортування на початковій стадії небезпечних відходів у складі побутових відходів.

Відходи тваринного походження, не призначені для споживання людиною - це туша або частини туш забитих, загиблих тварин, сировина та продукти тваринного походження, що не призначені або визнані непридатними для споживання людиною. Згідно діючого законодавства, утилізація відходів тваринного походження на території України здійснюється виключно спеціалізованими підприємствами (підрозділами) з утилізації відходів тваринного походження і не може здійснюватися підприємствами, що виробляють продукцію тваринного походження, призначену для споживання людиною.

Відходи рослинного походження також негативно впливають на загальний стан земельних ресурсів. Накопичення значної кількості відходів свідчить про недоліки у використанні такого виду місцевої сировини, якою є вторинні матеріальні ресурси.

Значна частина відходів деревини, листя та трави, які систематично утворюються під час чергового циклу росту рослин, на сьогодні спалюється чи вивозиться на полігони для захоронення. Повністю відсутня глибока переробка деревинних відходів. Переробка опалого листя та трави у гумус з подальшим використанням для збагачення та рекультивації земель паркових зон на території міста не здійснюється. Не налагоджено також системний облік фактичних обсягів утворення та використання рослинних

відходів, реальних даних щодо обсягів та структури біовідходів, на жаль, немає.

Відходи лікувально-профілактичних установ (медичні відходи) є одними із найнебезпечніших: вони містять патогенні мікроорганізми та токсичні речовини, призводять до прямого чи опосередкованого забруднення середовища, є причиною інфекційних та неінфекційних хвороб.

В цілому робота з відходами передбачає такі завдання: зібрати та відсортувати; промаркувати; знезаразити; транспортувати у накопичувальні контейнери на території лікарні; утилізувати; захоронити (медичні відходи категорії А). Порядок поводження з медичними відходами регулюється Державними санітарно-протиепідемічними правилами і нормами щодо поводження з медичними відходами, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 № 325.

Рідкі відходи утворюються в процесі життєдіяльності людини. При укладанні договору з КП «АТП 052814», підприємство за допомогою асенізаційної машини відкачає та вивезе дані відходи на встановлені КП «Словміськводоканал» місця. В цілому за рік, підприємством вивозиться до 7 тис.м³ рідких відходів.

До комунальних відходів також належать **відходи мулових осадів водойм, очисних споруд і зливової каналізації**, а також, **відходи котелень**, які працюють на твердому паливі.

Розділ 3. Обґрунтування напрямків розвитку сфери поводження з відходами та основних заходів Програми

Місто Слов'янськ у сучасних умовах зіткнулося із труднощами, які стосуються поводження з ТПВ, основними з яких є:

- ✦ зміна морфології ТПВ зі збільшенням частки компонентів, які не піддаються процесам біологічного розкладання;
- ✦ низька інноваційно-інвестиційна активність суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з ТПВ;
- ✦ низький рівень участі мешканців у сфері поводження з ТПВ, що знижує рівень роздільного збору відходів;

- ✦ відмова власників житлових будинків приватної забудови укладати договори з перевізником ТПВ;
- ✦ попадання у контейнери для ТПВ небезпечних та специфічних відходів.

Для досягнення мети Програми на 2016-2020 роки необхідно комплексне, системне і цілеспрямоване вирішення наступних основних завдань:

3.1. Обґрунтування напрямків розвитку технологій і техніки при утворенні, збиранні, перевезенні, переробленні, захороненні (видаленні) відходів

Однією з основних засад Програми є створення умов, що сприятимуть забезпеченню повного збирання, перевезення, утилізації, знешкодження та захоронення побутових відходів та обмеження їх шкідливого впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини. Необхідним і обов'язковим елементом Програми є участь в її реалізації мешканців міста Слов'янська – утворювачів відходів.

Досягнення цієї мети визначається реалізацією таких стратегічних напрямків: технічний розвиток, фінансовий розвиток, правовий розвиток, інформування громадськості та просвітницька робота, а також:

- Впровадження ефективної системи поводження з твердими побутовими відходами, зменшення обсягів захоронення побутових відходів шляхом впровадження нових сучасних високоефективних методів їх збирання, перевезення, зберігання, переробки, утилізації та знешкодження.
- Розширення простору, охопленого організованим збиранням та вивезенням відходів, реформування системи санітарного очищення міста.
- Створення умов для ефективного використання побутових відходів як енергоресурсу та дослідно-промислового впровадження комплексної переробки і утилізації їх ресурсно-цінних компонентів.
 - Організація та управління перевезенням відходів.
 - Підвищення існуючого рівня переробки та утилізації відходів.
 - Рекультивация та дегазация існуючого полігона твердих побутових відходів.
 - Оновлення матеріально-технічної бази, її модернізація, будівництво нових, реконструкція існуючих об'єктів поводження з відходами.
 - Застосування компостування органічної частини комунальних відходів, піролізу та інших способів утилізації;
 - Організація збирання, перероблення та утилізації великогабаритних і будівельних відходів, небезпечних відходів у складі побутових тощо;
 - Запровадження участі мешканців приватного сектора у сфері поводження з ТПВ.

3.2. Обґрунтування організаційно-управлінських, фінансово-економічних заходів з реформування та розвитку виробничих підприємств сфери поводження з відходами і системи управління

Для реалізації Програми передбачається розв'язати такі основні завдання:

- Впровадження на території міста принципу «забруднювач платить».
- Затвердження оновлених Правил благоустрою території Слов'янської міської ради;

- Закріплення території міста за суб'єктами господарювання і визначення відповідальних за належний санітарний стан підпорядкованих територій;
- Вдосконалення бази статистичної звітності у сфері поводження з відходами;
- Впровадження ефективної тарифної політики у сфері поводження з ТПВ.
- Дотримання вимог законодавчих та нормативно-правових актів у сфері поводження з відходами.
- Розробка нормативно-правових актів місцевого рівня.
- Розвиток на території міста мережі суб'єктів господарювання, що здійснюють збір, переробку та знешкодження відходів.
- Вдосконалення існуючої системи управління у сфері поводження з твердими побутовими відходами.
- Розгляд питання впровадження пільгового механізму діяльності для інвесторів з метою здешевлення послуг по знешкодженню відходів, стимулювання їх діяльності.
- Проведення послідовної та узгодженої інформаційно-виховної роботи з утворювачами відходів.
- Залучення інвестиційного приватного капіталу для фінансового забезпечення виконання Програми.
- Залучення бюджетних коштів різного рівня, у т.ч. коштів фондів охорони навколишнього природного середовища, для фінансування масштабних заходів Програми.

3.3. Заходи з охорони і збереження довкілля, захисту і покращення санітарного стану території

Основні заходи щодо вдосконалення міської концепції поводження з ТПВ та розвитку системи санітарного очищення:

- Забезпечення повного збору та своєчасного знезараження і знешкодження всіх видів відходів.
- Впровадження системи роздільного збору, сортування, утилізації, подрібнення, компостування відходів зеленого господарства і інших заходів з метою зменшення обсягів вивезення та захоронення відходів.
- Підготовка та реалізація проекту поетапної рекультивації існуючого полігону ТПВ з проведенням спеціальних інженерних досліджень, геологічних та гідрологічних вишукувань, екологічних, санітарно-гігієнічних досліджень впливу об'єкта на навколишнє природне середовище.
- Організація моніторингу і контролю за полігоном ТПВ.
- Розробка схеми санітарного очищення міста.
- Ліквідація несанкціонованих звалищ та місць накоплення відходів на території міської ради.

3.4. Обґрунтування навчально-виховних та інформаційно-рекламних заходів, спрямованих на активізацію участі населення в сфері поводження з відходами.

Для ефективної реалізації Програми необхідно забезпечити виконання наступних завдань:

- Проведення інформаційної роботи серед населення по формуванню їх відношення до відходів, як до вторинної сировини;

- Інформування населення приватного сектору про необхідність укладання договорів із підприємствами на вивезення відходів;
- Впровадження основних норм екологічної політики у життя громади (не ліквідація негативних екологічних наслідків господарської діяльності, а їх попередження);
- Забезпечення партнерства між владою, підприємствами та неурядовими громадськими організаціями шляхом їх участі у плануванні та вирішенні екологічно важливих завдань та заходів;
- Впровадження загальної практики роздільного збору сміття населенням, екологічна освіта та виховання,
- Посилення громадського контролю та забезпечення відповідальності за недотримання вимог природоохоронного законодавства, у тому числі місцевих нормативно-правових актів.
- Широке залучення мешканців приватного сектора міста у сфері поводження з ТПВ.
- Впровадження повної інформованості населення з питань поводження з відходами.
- Досягнення широкої участі громадськості в діяльності сектора поводження з відходами.
- Підвищення рівня екологічної культури та знань дітей та молоді шляхом системної реалізації екологічних освітніх проектів та заходів в дошкільних та освітніх закладах міста.

Розділ 4. Шляхи і способи розв'язання проблем

Перспективна схема поводження з відходами встановлює пріоритетні шляхи реалізації стратегічних завдань, які спрямовані на мінімізацію утворення і максимальну утилізацію відходів, а також забезпечення екологічно безпечного розміщення відходів.

4.1 Розробка схеми санітарного очищення території міста

Схема санітарного очищення - це програмний документ міської ради щодо визначення системи поводження з побутовими відходами.

Основною метою схеми санітарного очищення населеного пункту є розробка система санітарної очистки та прибирання території міста, яка передбачає раціональне збирання, швидке видалення, надійне знешкодження, економічно доцільна утилізація побутових відходів (господарсько-побутових, у тому числі харчових

відходів із житлових та громадських будівель, підприємств торгівлі, громадського харчування і культурно-побутового призначення; рідких із неканалізованих будинків; вуличного сміття та інших побутових відходів, які накопичуються на території населеного пункту).

Схема визначає черговість здійснення заходів, обсяги робіт із усіх видів очистки і прибирання, системи і методи збирання, зберігання, видалення, знешкодження, перероблення, утилізації та захоронення побутових відходів, необхідну кількість збиральних машин, механізмів, устаткування й інвентарю, доцільність проектування, будівництва чи реконструкції розширення об'єктів системи санітарної очистки, їх основні параметри і розміщення, орієнтовані капіталовкладення на будівництво і придбання технічних засобів.

Основні показники схеми розраховують на етап 15-20 років. Розрахункові показники, що базуються на демографічному і соціально-економічному прогнозах, є орієнтованими. У складі схеми додатково може виділятися розрахунковий етап від 3 до 7 років.

4.2. Двоетапна система транспортування відходів

Після закриття міського полігону ТПВ по вул. Цілинна, транспортування побутових відходів здійснюється відповідно до договорів на інші спеціалізовані полігони, які розташовані на значній відстані від міста Слов'янська.

Відповідно до Методики впровадження двоетапного перевезення твердих побутових відходів, затвердженою наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово - комунального господарства України від 30.11.2006 N 396, перехід на двоетапну технологію транспортування ТПВ є доцільним у разі, коли дальність транспортування ТПВ від місця збирання до об'єкта захоронення перевищує 20 км.

Застосування двоетапного перевезення ТПВ здійснюється для зниження транспортних витрат на паливе і мастила та, відповідно, тарифів на послуги з вивезення ТПВ, зменшення кількості сміттевозів, що працюють при збиранні і перевезенні відходів, підвищення продуктивності роботи, поліпшення екологічного стану довкілля.

Двоетапна технологія перевезення ТПВ передбачає наявність сміттеперевантажувальної станції, сміттевозів - збирачів, транспортних сміттевозів.

Сміттеперевантажувальну станцію (СПС) доцільно розташовувати в межах міста, максимально наблизивши її до місць збирання ТПВ. Ефективність двоетапної технології тим більша, чим коротший шлях проходять сміттевози-збирачі і довший - транспортні сміттевози.

Майданчики для будівництва СПС необхідно відводити на територіях промислово - складських зон або околиці міста. Місце розташування станції необхідно узгоджувати відповідно до містобудівного законодавства.

Сміттевози з відносно невеликою вантажопідйомністю та ємністю контейнерів працюють на невеликій відстані та виконують функції збирання,

перевантаження та накопичення великої кількості відходів на станціях перевантаження.

Після цього на сміттєперевантажувальній станції (можливо з елементами сортування) відходи пресуються та сміттєвозами великої місткості (40 м³) транспортуються зі станції перевантаження до місця захоронення.

Найближчий полігон від міста Слов'янська, який знаходиться в Донецькій області є Регіональний полігон твердих побутових відходів, м. Краматорськ. При транспортуванні побутових відходів на даний полігон, відстань перевезення складає 56км (в обидва кінці). У зв'язку з чим, транспортні витрати КП «АТП 052814» збільшуються на

4.3. Організація роздільного збирання відходів для вилучення ресурсоцінних компонентів.

Вивчення морфологічного складу відходів показало, що питома вага ресурсоцінних компонентів відходів сягає 40% (папір, пластик, скло, метал).

Роздільне збирання побутових відходів здійснюється з метою зменшення їх кількості, що видалається на полігонах побутових відходів, одержання вторинної сировини та вилучення небезпечних відходів, що є у складі побутових відходів, поліпшення екологічного стану довкілля.

Технологічні схеми роздільного збирання побутових відходів визначаються органами місцевого самоврядування з урахуванням річної норми надання послуг з вивезення побутових відходів, складових, що входять до побутових відходів, потреби у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, економічних факторів та інших вимог.

Великогабаритні та ремонтні побутові відходи збираються окремо в контейнерах місткістю 8 м³ і більше, які розташовуються на спеціальних майданчиках з твердим покриттям.

Небезпечні відходи у складі побутових відходів, які визначені постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 р. № 1120 "Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів", збираються окремо від інших видів побутових відходів у контейнери червоного кольору, а також відокремлюються на етапи збирання чи сортування і передаються споживачами та виконавцями послуг з вивезення побутових відходів спеціалізованим підприємствам, що одержали ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

Є наступні компоненти, що входять до складу твердих побутових відходів: органічна складова побутових відходів, що легко загниває; папір та картон; полімери; скло; побутовий металобрухт; текстиль; дерево; небезпечні відходи у складі побутових відходів; кістки, шкіра, гума.

До відходів як вторинної сировини належать відходи, що можуть бути використані у промисловості як вторинна сировина або з яких можна безпосередньо виготовити продукти, що знайдуть своє застосування. До відходів як вторинної сировини можна віднести:

папір, картон, скло, полімери, побутовий металобрухт, а також органічну складову побутових відходів.

Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів проводиться за такими етапами:

- визначення обсягів надання послуг з вивезення побутових відходів;
- визначення компонентів, що входять до складу твердих побутових відходів, та проведення розрахунків середньодобового та середньорічного утворення відходів як вторинної сировини у складі твердих побутових відходів;
- визначення споживачів вторинної сировини та/або обґрунтування необхідності будівництва спеціальних установок з перероблення відходів як вторинної сировини;
- визначення вимог споживачів вторинної сировини до якості відходів як вторинної сировини та вартості їх приймання на перероблення;
- вибір технологічної схеми роздільного збирання ТПВ;
- вибір типів і розрахунок кількості контейнерів для збирання відходів як вторинної сировини, придбання контейнерів;
- вибір раціональної схеми розташування контейнерів та будівництво у разі необхідності контейнерних майданчиків;
- визначення системи та режиму перевезення відходів як вторинної сировини;
- вибір типів і кількості спеціального обладнання транспортних засобів для перевезення відходів як вторинної сировини.

Роздільне збирання ТПВ впроваджується поетапно, зокрема на першому етапі - шляхом проведення експериментів з роздільного збирання ТПВ в окремих районах міста.

Для впровадження відходів необхідно придбання контейнерів ($V=1,1\text{м}^3$). використанням куб. м є оптимальною у маленьких дворах та на металевій сітки контейнери стійкі проти актів вандалізму. Два типи приймальних отворів на контейнерах передбачають їх використання як у місцях масового скупчення населення, так і на прибудинкових територіях.

роздільного збору побутових придбання 605 одиниць Технологічна схема з контейнерів-сіток об'ємом 1,1 будь-якому місці, у т.ч. у вузьких вулицях. Виконані з

Таблиця 11

Розрахунок кількості контейнерів ємністю 0,240 м³ для роздільного збирання ТПВ (два потоки) у одноквартирних будинках

Чисельність населення в одноквартирних будинках	Загальний обсяг утворення ТПВ, м ³ /добу	Ресурсоцінні ТПВ, м ³ /добу	Загальна кількість контейнерів для ТПВ ємністю 0,240 м ³	Кількість контейнерів для ресурсоцінних ТПВ ємністю 0,240 м ³	Кількість контейнерів для решти змішаних ТПВ ємністю 0,240 м ³
63800	402,236	160,88	1704	1278	426

Для міста Слов'янська можливо передбачити технологічну схему збирання ТПВ на 4 фракції. Так, на контейнерному майданчику встановлюють:

або зелений контейнер з написом "Скло" - для збирання скла;

або синій контейнер з написом "Папір" - для збирання паперу;
або жовтий контейнер з написом "Полімери" - для збирання полімерних відходів;
два контейнери сірого кольору, призначені для збирання змішаних відходів.

4.4. Оновлення парку сміттєвозів

Сміттєвози призначені для використання в комунальному господарстві міст для механізованого та ручного збору твердих побутових відходів, їх ущільнення, транспортування та механізованого розвантаження в місцях утилізації.

Продуктивність роботи спецавтотранспорту залежить від об'єму ТПВ, що перевозяться за один рейс, способів завантаження та вивантаження ТПВ, відстані перевезення його до об'єктів поводження з ТПВ та експлуатаційної швидкості руху. Підвищення ефективності використання такої техніки, розширення її функціональних можливостей є актуальною задачею.

В залежності від походження твердих відходів, фракційного складу, пори року та погодних умов їх щільність змінюється в межах від 100 до 500 кг/м³. Тому, після вивантаження кожного контейнера з ТПВ в бункер сміттєвоза обов'язково виконується операція його ущільнення. Чим вищий коефіцієнт ущільнення, тим краще використовується об'єм бункера та вантажопід'ємність автомобіля. Таким чином, бажано купувати техніку в

показниках роботи якої коефіцієнт ущільнення дорівнює 5-6.

Рухомий склад підприємства

КП «АТП 052814», що надає послуги з вивезення побутових відходів, був оновлений в 2012 році. Але, у зв'язку з вивезенням ТПВ для захоронення на Краматорський регіональний полігон, доцільно розглянути питання придбання додаткових машин з більшим об'ємом кузова для перевезення (16-40м³), а також, порталних сміттєвозів, сміттєвозів з заднім навантаженням для роздільного збору ТПВ.

Для транспортування великогабаритних та будівельних відходів рекомендується використовувати контейнер - мультиліфт з гаковим захоплювачем. Автомобілі-мультиліфти, завдяки своїй здатності до трансформації, відрізняються від інших видів вантажного автотранспорту. Вони дозволяють значно скоротити час розвантажувально-навантажувальних робіт, збільшити темп вантажоперевезень і заощадити при цьому значні кошти.

4.5. Оновлення контейнерного парку

В межах міста збирання ТПВ слід здійснювати контейнерним методом. Конструкції та розміри контейнерів для збирання ТПВ та їх компонентів мають відповідати європейським стандартам. Відповідно до нормативних

вимог, колір контейнерів для збирання ТПВ, зібраних за унітарною системою, має бути сірим.

На контейнери для збирання ТПВ та їх компонентів слід наносити інформацію способом, що забезпечує її наочність, механічну стійкість, стійкість до різних погодних умов. Відсутність необхідної кількості контейнерів сприяє накопиченню великих об'ємів відходів на майданчиках, які, як правило, не відповідають санітарним нормам.

В результаті проведення АТО на території міста, було знищено близько 300 од контейнерів. Крім того, для збільшення охоплення населення послугами з вивезення побутових відходів, додатково необхідно придбати контейнери ємністю 1,1 м³ в кількості 560 од, а для збирання великогабаритних та ремонтних відходів у багатоквартирних будинках - контейнери ємністю 8,0 м³ в кількості 7 од.

Придбання бункерів типу «Човник» дозволить складувати вуличне сміття, протижелезний матеріал, відходи очищення зливової каналізації тощо.

Тому, Програмою передбачається поетапне оновлення контейнерного парку.

УРНИ.

На, на всіх площах, у садах, парках, на вокзалах, ринках, зупинках громадського транспорту необхідно встановити урни.

В обов'язковому порядку урни встановлюють при входах у магазини, підприємства харчування (бари, кафе, їдальні, ресторани тощо), побутового обслуговування, культурно-видовищні підприємства й установи, навчальні

заклади, лікувально-профілактичні установи, на вокзалах, ринках, біля входів в офіси, організації, установи і підприємства, у місцях організації вуличної торгівлі. Урни встановлюють й очищають за рахунок підприємств, організацій і установ, власників об'єктів, на території яких вони знаходяться (будуть знаходитися). Для встановлення урн на території об'єктів благоустрою комунальної власності, необхідно їх придбання в кількості 150 од.

Таблиця 12

Розрахунок кількості контейнерів ємністю 1,1 м³ для збирання ТПВ

Чисельність населення в багатоквартирних будинках	Загальний обсяг утворення ТПВ, м ³ /добу	Ресурси ТПВ, м ³ /добу	Решта змішаних ТПВ, м ³ /добу	Загальна кількість контейнерів для ТПВ ємністю 1,1 м ³	Кількість контейнерів в для ресурсоцінних ТПВ ємністю 1,1 м ³	Кількість контейнерів для решти змішаних ТПВ ємністю 1,1 м ³
46200	248,548	99,40	149,148	560	140	420

4.6. Рекультивация полігону ТПВ.

Рекультивация полігону ТПВ – комплекс робіт, які направлені на відновлення продуктивності і господарської цінності відновлювальних територій, а також на улучення умов охорони навколишнього середовища. Процес рекультивации полігону захоронення починається після закінчення складування

звалищного матеріалу і переходу його в стійкий стан, тобто, звалищ ний ґрунт достатньо зміцнений, і досяг постійного стійкого стану.

Рекультивацию полігону реалізують в два етапи: технічний і біологічний.

Так як полігон ТПВ в м. Слов'янську закритий з 01.01.2017 року, передбачається проведення робіт з його рекультивации з 2018 року. Процес стабілізації полігону здійснюється протягом 2017 року. Одночасно, в 2017 році необхідно виконати проектно-кошторисну документацію.

Роботи з рекультивации полігону є дуже масштабними та затратними, тому, для отримання фінансової підтримки, необхідно звернутися з запитами до Державного і обласного фондів охорони навколишнього природного середовища.

Загальна сума реалізації заходу складатиме 50 млн.грн.

4.7. Створення Компост- центру.

Біологічне перероблення ТПВ - це перероблення фракцій, що біологічно розкладаються, за умови контролювання процесу і використання мікроорганізмів, у результаті якого утворюються стабільні органічні відходи, а також, метан - в умовах відсутності кисню (анаеробне розкладання). Біологічне перероблення ТПВ включає компостування, анаеробне розкладання органічного матеріалу з утворенням біогазу або будь-який інший процес оброблення відходів, що біологічно розкладаються.

Компостування - це природний аеробний процес розкладання органічних речовин різними видами бактерій та грибків, в результаті чого

органічні відходи, такі як харчові та садові відходи, відходи зеленого господарства міста, покосу трав і бур'янів перетворюються на ґрунтоподібний матеріал, який називається компостом. Компостування рослинних відходів може проводитись шляхом польового компостування або компостування у

біобарабанах та камерах за умов контрольованого внутрішнього середовища, механічного перемішування та аерації.

Компостування відходів ефективно за умови вмісту у ТПВ більше ніж 25% органічних речовин, які легко розкладаються. Гарантованим споживачем компосту може бути КП «Наружное освещение». Компостування потребує обов'язкового попереднього сортування ТПВ з вилученням металів, скла, полімерних матеріалів, каміння тощо. Компост з ТПВ може знайти застосування у зеленому та тепличному господарстві і як біопаливо.

Біогаз, як правило, слід використовувати безпосередньо на місці одержування, сприяючи тим самим компенсації витрат на електроенергію та паливо з інших джерел. В Програмі на створення Компост-центру передбачаються кошти міського бюджету в сумі 2400,0 тис.грн.

4.8. Заходи зі створення мережі пунктів приймання вторинної сировини.

Суб'єкти господарської діяльності при здійсненні збирання, заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини зобов'язані дотримуватися вимог чинних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність по вторинним ресурсам.

Приймальний пункт відходів як вторинної сировини - це стаціонарний або пересувний відокремлений підрозділ спеціалізованого підприємства із збирання, заготівлі відходів як вторинної сировини, що здійснює приймання, закупівлю відходів як вторинної сировини від фізичних або юридичних осіб на підставі відповідної ліцензії, має складські приміщення, кваліфікований персонал, вагове господарство, необхідну документацію стосовно правил поводження з відходами. Основним критерієм для розміщення пунктів приймання вторинної сировини є наближеність до користувачів. При розміщенні пунктів слід забезпечити достатньо місця для паркування автомашин.

Споживачі вторинної сировини будуть визначені в ході реалізації заходів Програми кожним суб'єктом господарювання окремо. Юридичні особи та фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють роздільне збирання складових ТПВ як вторинної сировини, повинні отримати в установленому порядку ліцензію на збирання, заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини.

Суб'єкти господарської діяльності зобов'язані збирання, заготівлю *макулатури* здійснювати згідно з ТУ 13-0281041-207-93 «Макулатура паперова та картонна необроблена» та ДСТУ 3500-97 «Макулатура паперова та картонна», *склобою* - згідно з ТУУ 21564327.01-94 «Скlobій для скляної тари», *відходів гумових, у тому числі зношених шин*, - згідно з ГОСТ 8407-89 «Сировина вторинна гумова. Покришки і камери шин», *матеріалів текстильних вторинних* - згідно з ТУУ 21564327.03-95 «Відходи споживання текстильні необроблені» і ТУУ 21564327.02-95 «Відходи виробництва текстильних матеріалів», *відходів полімерних* - згідно з ТУУ 63.04741331.006-95 зі змінами №1 «Сировина полімерна вторинна необроблена».

4.9. Впровадження сміттесортувальної лінії.

Законодавством України вводиться заборона на захоронення неперероблених (необроблених) побутових відходів. Тому, одним із важливих заходів є влаштування та використання сміттесортувальної лінії. На цій лінії

проводитиметься сортування відходів, тобто розподіл їх на компоненти, які можуть бути використані як вторинна сировина і які потребують спеціальної переробки чи підготовки до складування на полігоні, що відповідає сучасним екологічним та санітарно-гігієнічним вимогам.

Сортування ТПВ - механічний розподіл відходів за їх фізико-хімічними властивостями, технічними складовими,

товарними показниками тощо з метою підготовки ТПВ для їх перероблення, утилізації чи захоронення.

Сміттесортувальна лінія, яка може входити до складу сміттєпереробної станції, є головною технологічною ланкою системи санітарної очистки міста. Її призначення полягає у виконанні таких завдань:

- приймання ТПВ, що доставляються сміттєвозами;
 - вилучення на сортувальній лінії корисних компонентів (паперу, картону, полімерів, скла, металобрухту, деревини тощо);
 - підготовка вилучених компонентів до передачі переробним підприємствам;
 - пресування залишку у брикети високої щільності для подальшого складування на полігоні.
- Впровадження сортувальних комплексів слід здійснювати паралельно із впровадженням роздільного збирання, враховуючи необхідність підвищення якості та вартості прийняття на перероблення окремих компонентів ТПВ. Для міста Слов'янська пропонується сміттесортувальна лінія потужністю 50 тис.т/р, де зможе проводитись сортування твердих побутових відходів на 10 фракцій.

4.10. Заходи з організації збору небезпечних та специфічних відходів

У Законі України «Про відходи» з'явилася ст. 35-1, у якій зазначено, що небезпечні відходи у складі побутових відходів збираються окремо від інших видів побутових відходів, а також мають відокремлюватися на етапі збирання чи сортування та передаватися спеціалізованим підприємствам, що одержали ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами. Крім цього, передбачається установка контейнерних майданчиків

для збору різних компонентів твердих побутових відходів, у тому числі контейнерів для батарейок та інших небезпечних відходів.

Небезпечні відходи, які є у складі побутових відходів мешканці повинні відокремлювати на етапі збирання чи сортування та передавати спеціалізованим підприємствам, що отримали ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з

небезпечними відходами. Зібрані небезпечні відходи потрібно передавати підприємствам, що мають ліцензію на поводження з ними, для обов'язкової наступної утилізації відповідно до чинного законодавства.

Інфраструктура збору використаних батарейок на сьогодні є вкрай несистемною і представляє собою сукупність окремих ініціатив. Втілюють їх в основному громадські організації, Саме громадські організації здебільшого ініціюють збирання цих відходів: вони організують акції у школах та університетах, встановлюють скриньки для збору в магазинах. Але це точкові дії.

Для переробки спеціалізовані підприємства приймають відпрацьовані хімічні джерела струму ємністю до 7 А/год:

- неперезаряджувані побутові хімічні елементи живлення стандартних типорозмірів (у побуті – батарейки);
- перезаряджувані побутові хімічні елементи живлення стандартних типорозмірів (акумулятори);
- акумулятори нестандартних типорозмірів,

які використовують у годинниках, у тому числі наручних, мобільних телефонах і смартфонах, кишенькових та портативних комп'ютерах, побутових радіостанціях, побутовій портативній фото- та відеоапаратурі, іграшках, інших побутових приладах.

Місця для збору відпрацьованих батарей та акумуляторів можуть бути визначені:

- в місцях торгівлі: магазини, торгівельні центри, ринки тощо;
- в місцях відпочинку: кафе, кінотеатрі, розважальні центри;
- в місцях навчання: школи, позашкільні установи, середні, вищі навчальні заклади;
- в місцях роботи: офіси та будівлі підприємств, установ, організацій тощо;
- в місцях проживання: під'їзди багатоповерхівок, розміщення громадських, релігійних організацій та інше.

Для цього можливо використати порожні 5-6л пластикові пляшки, картонні коробки, пластикові контейнери. Усі ємкості мають мати відповідні надписи. Треба забезпечити герметичність ємності, щоб всередину не попадала волога; відсутність попадання прямого сонячного проміння на ємність; відсутність значного теплового нагрівання ємності.

Контейнери для збору ртутних ламп мають бути з кришками.

Лікувально-профілактичні установи зобов'язані не допускати попадання в контейнери для ТПВ специфічних відходів, які можуть стати джерелом різних інфекцій. Змішування відходів різних класів на всіх стадіях їх збору, зберігання, транспортування неприпустимо. Сучасним методом знешкодження медичних відходів є придбання інсинератору.

Головною метою збору небезпечних та специфічних відходів є недопущення попадання їх на полігон ТПВ.

Негабаритні відходи, залишки від поточного ремонту квартир тощо слід зберігати на спеціально відведених майданчиках або в бункерах - накопичувачах і вивозити спеціальними транспортними засобами для перевезення негабаритних відходів або звичайним вантажним транспортом.

Відпрацьовані паливно-мастильні матеріали, автомобільні шини, акумулятори, відпрацьоване електричне та електронне обладнання, інші небезпечні відходи слід збирати у спеціально відведених і обладнаних місцях для обов'язкової наступної утилізації відповідно до чинного законодавства.

4.11. Будівництво та облаштування контейнерних майданчиків.

Майданчики для контейнерів, які на колесах, слід обладнувати пандусом від проїзної частини й огороженням (бордюром) висотою 7-10 см. Це буде унеможливити скочування контейнерів убік. Облаштування майданчиків для збору ТПВ та облаштування карманів для встановлення евро-контейнерів є першочерговим заходом з оновлення контейнерного господарства.

З метою поліпшення екологічного та санітарного стану вулиць міста Слов'янська необхідно провести облаштування 260 контейнерних майданчиків європейського зразка. Майданчики, обладнані дверима та дахом, запобігають намоканню та розкидуванню відходів вітром та тваринами, перешкоджають нищенню контейнерів, покращують зовнішній вигляд дворів та вулиць. Це має особливе значення в місцях збору великої кількості людей.

Вартість облаштування одного контейнерного майданчика складає близько 7 000 грн.

Таким чином, на кожному майданчику має бути 5 контейнерів, а саме:

- для паперу - 1 шт.
- для пластику - 1 шт.
- для скла - 1 шт.
- для ТПВ - 2 шт.

Схема розміщення майданчиків для роздільного збору ТПВ розробляється у складі Схеми санітарної очистки

міста (відповідно до Рекомендацій із розроблення схем санітарної очистки населених пунктів, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.01.06 №6

Забороняється встановлення контейнерів ТПВ на тротуарах, проїздах та в інших, не відведених для цього місцях, якщо це не погоджено з органами місцевого самоврядування та санітарними органами. Забороняється використовувати не за призначенням контейнери для збирання ТПВ.

Під'їзди до майданчиків мають бути освітлені і мати тверде покриття з урахуванням маневрування транспортних засобів і випуску стріли підйому

або маніпулятора. Вільний під'їзд до майданчиків забезпечує споживач послуг.

4.12. Впровадження комп'ютерної системи диспетчеризації із застосуванням GPS-навігації для нової техніки

Впровадження програмно-апаратного комплексу моніторингу активності автотранспорту дозволить підвищити ефективність його використання, а у перспективі і впровадити можливість її відстеження у режимі реального часу.

За результатами моніторингу можливо:

- оптимізувати маршрути обслуговування клієнтів на основі геотелеметричної інформації;
- оптимізувати графіки обслуговування на основі статистичних даних, що накопичуватимуться у системі;
- уникати нецільового використання транспортних засобів.

Впровадження системи дозволить підвищити відповідальність водіїв, скоротити випадки перевищення діючих нормативів їх роботи (відхилення від маршрутів, порушення швидкісного режиму на дорогах міста тощо), підвищити стабільність у наданні послуг, уникати випадків крадіжок палива.

Перспективним напрямом подальшого удосконалення системи буде комплектація її модулем контролю підйому контейнерів, що дозволить вивести моніторинг виконання робіт на новий рівень - автоматизувати облік виконання маршрутного завдання, забезпечить максимальний контроль роботи екіпажу, підвищить ефективність планування маршрутів, забезпечить облік ротації контейнерного парку.

Поліпшення ситуації зі стихійними звалищами у дворах і на вулицях міста шляхом впровадження системних методів роботи з великогабаритними та ремонтними відходами. Програма передбачає встановлення контейнера для великогабаритних відходів у спеціально виділеному місці двору та його вивезення після наповнення.

Безперечною перевагою Програми є ліквідація несанкціонованих звалищ негабаритних відходів завдяки зручності використання спеціальних контейнерів.

4.13. Впровадження нових технологій утилізації відходів

Проблема утилізації твердих побутових відходів (ТПВ) вже тривалий час є актуальною темою для мешканців усіх міст. В умовах дефіциту ресурсів, джерел енергії та екологічної ситуації, закопувати в землю або спалювати відходи стало великою розкішшю.

Впроваджуються нові технології з утилізації відходів, у тому числі сучасні системи поділу, сміттєспалювальні заводи-електростанції, переробка в альтернативне паливо (RDF, MDF – це паливо, отримане з відходів та сміття), утилізація відходів ТПВ в піролізних комплексах з метою вилучення теплової та електричної енергії, впровадження когенераційних установок (трансформування біогазу в електричну та теплову енергію) та інші.

Переваги технології високотемпературного піролізу при виробництві RDF:

- можливість переробляти будь-які види відходів: ТПВ, промислові відходи;

- можливість переробляти відходи зі старих звалищ (полігонів), незалежно від термінів їх існування, що забезпечить мінімізацію витрат місцевих і державного бюджетів на утримання і обслуговування звалищ (полігонів).

Крім того, вирішить екологічну проблему, пов'язану з постійним

забрудненням звалищами надр і водних ресурсів;

- відсутні викиди, в т.ч. шкідливі запахи, в навколишнє середовище при роботі підприємства;

- не потребує додаткового захоронення ТПВ;
- не вимагається попереднє поділ і підготовка ТПВ;
- не вимагається попереднє знезараження і зневоднення ТПВ;
- в результаті утилізації ТПВ виходить альтернативне паливо (RDF).

Тверде паливо з ТПВ - RDF є висококалорійної фракцією, що складається з побутових відходів. Даний вид палива знайшов широке застосування як дешевий заміник горючих корисних копалин. Воно може замінювати такі ресурси як буре вугілля, кам'яне вугілля, нафтопродукти, деревина.

Заміна копалин горючих ресурсів подібним твердим паливом з побутових відходів вже протягом багатьох років є одним з найбільш яскравих показників сучасного технічного рівня. Даний захід можливо розглядати як інвестиційний проект з залученням коштів приватного капіталу.

4.14. Реалізація заходів щодо впровадження стратегії інформування населення щодо проблем поводження з відходами.

Основними напрямками реалізації стратегії інформування населення щодо проблем поводження з відходами є:

- проведення інформаційної роботи серед населення по формуванню їх відношення до відходів, як до вторинної сировини;

- інформування населення приватного сектору про необхідність укладання договорів із підприємствами на вивезення відходів;

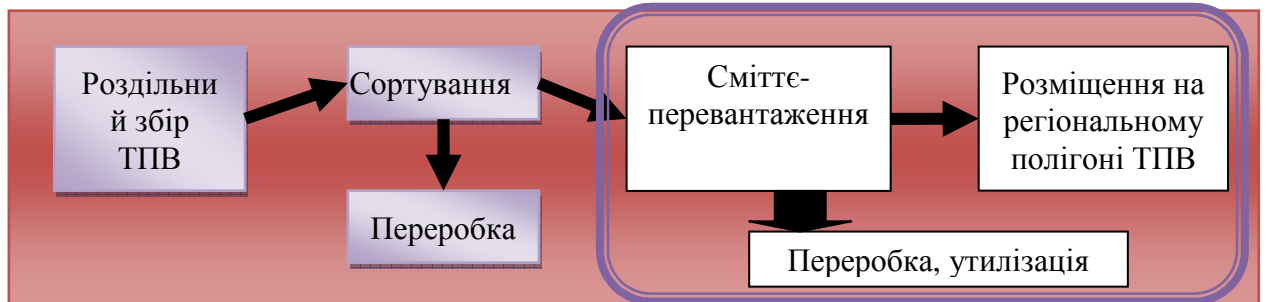
- агітаційно-просвітницька компанія серед населення по роздільному збиранню побутових відходів;

- впровадження заходів в шкільних та дошкільних закладах щодо поводження з побутовими відходами;

- впровадження стимулюючих заходів для всіх верст населення щодо необхідності роздільного збирання ТПВ.

Розділ 5. Перспектива поводження з відходами

Перспективна схема поводження з відходами встановлює пріоритетні шляхи реалізації стратегічних завдань, які спрямовані на мінімізацію утворення і максимальну утилізацію відходів, а також забезпечення екологічно безпечного розміщення відходів.

Практичний досвід поводження з ТПВ інших країн свідчить про те, що необхідно впроваджувати комплексну систему збирання та перероблення ТПВ, яка забезпечує використання відходів як вторинної сировини згідно вимог екологічної безпеки. Це дозволить зменшити навантаження відходів на довкілля та розвивати потужності з комплексної переробки ТПВ з використанням вторинних ресурсів, залучаючи їх у виробничий обіг.

Розділ 6. Заходи з реалізації Програми

Вирішення проблеми поводження з відходами передбачає розроблення та впровадження відповідних програмних заходів, які повинні забезпечити концентрацію фінансових ресурсів держави, міста та суб'єктів господарювання, а також спонукати до збільшення інвестицій у цю сферу.

Заходи щодо реалізації Програми визначені у додатку до Програми.

Розділ 7. Етапи виконання Програми

Основою заходів мають стати аналітично-оціночні роботи, що визначають місцеві пріоритети, дослідження кон'юнктури ринку щодо сировини та потреб у продукції, яка може бути виготовлена з відходів.

Необхідно створити сприятливі умови виробникам, споживачам та інвесторам для стимулювання їх ефективної участі у вирішенні поставленої проблеми, підготувати нормативно-правову та технологічну базу.

Враховуючи еколого-економічну ефективність утилізації відходів, обмеженість фінансово-економічних можливостей місцевого бюджету та суб'єктів господарювання, визначені у додатку до цієї Програми заходи передбачається здійснити у два етапи:

Перший (2017 – 2018 роки):

- ❖ Оновлення сміттєзбиральних контейнерів та належне облаштування контейнерних майданчиків;
- ❖ ліквідація існуючих несанкціонованих сміттєзвалищ та недопущення виникнення нових;
- ❖ стовідсоткове охоплення послугами зі збору та вивезення відходів населення, установ, організацій, підприємств;

- ❖ проведення рекламно-інформаційних та освітньо-виховних заходів у сфері поводження з відходами;
- ❖ оновлення парку сміттевозів;
- ❖ впровадження системи роздільного збирання складових побутових відходів;
- ❖ розроблення інвестиційних проектів у поводженні з побутовими відходами;
- ❖ розробка схеми санітарного очищення міста;
- ❖ моніторинг існуючого полігону побутових відходів;
- ❖ розробка проекту рекультивації полігону побутових відходів, проведення 1-го етапу технічної рекультивації.

Другий (2019 – 2020 роки):

- ❖ розповсюдження найбільш ефективних проектів щодо перероблення побутових відходів;
- ❖ налагодження системи сортування та збуту вторинної сировини;
- ❖ створення мережі приймальних пунктів вторинної сировини;
- ❖ запровадження роздільного збору відходів по всій території міста;
- ❖ створення потужностей з утилізації складових побутових відходів;
- ❖ 2-й етап технічної рекультивації та початок біологічної рекультивації існуючого сміттєзвалищ з дотриманням сучасних вимог щодо охорони довкілля;
- ❖ досягнення повсякденного санітарного очищення населених пунктів;
- ❖ будівництво «Компост-центру»;
- ❖ знешкодження небезпечних відходів у складі побутових і відходів тваринного походження;
- ❖ придбання інсинератора для знешкодження медичних відходів.

Розділ 8. Інвестування недержавних коштів для реалізації Програми

Інвестиційні кошти приватного капіталу в галузь поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) є довготривалими, значними по обсягам, окупаються не менше ніж через 5 (п'ять) років, і знаходяться в постійній залежності від владних структур міста.

З метою ефективного вирішення наявних проблем у сфері поводження з ТПВ у м. Слов'янську вкрай необхідне залучення значних обсягів інвестиційних недержавних коштів, спрямованих на вирішення наступних завдань: організаційна та просвітницька діяльність; збирання та перевезення ТПВ; створення системи приймальних пунктів вторинної сировини; будівництво нового сучасного заводу по переробці та утилізації ТПВ.

Організаційна та просвітницька діяльність

Владні структури беруть на себе наступні зобов'язання:

- забезпечення партнерства між владою, підприємствами та неурядовими громадськими організаціями шляхом участі у плануванні та вирішенні екологічно важливих завдань та заходів, зокрема, у сфері поводження з відходами;
- розгляд охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки не як окремої сфери діяльності, а як складової частини всіх без винятку сфер міського господарства;

- забезпечення реальної пріоритетності екологічної політики у політиці розвитку міста, віднесення екологічних показників сталого розвитку до основних параметрів оцінки соціально-економічного розвитку;
- орієнтація екополітики не стільки на ліквідацію негативних екологічних наслідків господарської діяльності, скільки на їх попередження;
- посилення владного та громадського контролю за дотриманням вимог природоохоронного законодавства фізичними та юридичними особами та забезпечення відповідальності за недотримання вимог природоохоронного законодавства, у тому числі місцевих нормативно-правових актів;
- вдосконалення управлінських аспектів, у т.ч. економічних методів регулювання, стимулювання запровадження систем екологічного менеджменту і аудиту;
- обов'язковість оцінки впливу на навколишнє середовище при розробці і реалізації містобудівних, інженерних, промислових та інших проектів на території міста;
- зміна вектора інвестиційної політики: максимальне використання найкращих технологій, з урахуванням економічних і соціальних факторів у вирішенні екологічних проблем (інформатизація, нові екологічно чисті технології, замкнені цикли, глибинна переробка, комплексне використання відходів та вторинних ресурсів)
- розгляд екологічних проблем перш за все як проблем соціальних;
- безперервна екологічна освіта, виховання та інформування населення через навчальні заклади усіх рівнів, засоби масової інформації, поліграфічну продукцію екологічної тематики тощо.

Збирання та перевезення ТПВ

Умови для залучення інвесторів:

- укладання довгострокових договорів між органами місцевого самоврядування та підприємствами, які займаються збиранням та перевезенням ТПВ, про надання послуг із збирання та перевезення відходів;
- умови співпраці з комунальними та бізнес-структурами, які займаються збором та перевезенням ТПВ, мають бути однаковими і забезпечувати окупність інвестицій протягом 3-5 років;
- забезпечення реалізації права на укладання прямих довгострокових договорів про надання послуг із збору та перевезення ТПВ між спеціалізованими підприємствами та фізичними і юридичними особами;
- ведення ефективної тарифної політики на збирання і перевезення ТПВ для перевізника;
- сприяння органами місцевого самоврядування у створенні умов облаштування місць розміщення контейнерних майданчиків на території міста та роздільного збору відходів.

Створення системи приймальних пунктів вторинної сировини

Умови та сприяння з боку владних структур:

- сприяння органами місцевого самоврядування у створенні мережі приймальних пунктів вторсировини у відповідності з вимогами природоохоронного законодавства;
- забезпечення стимулюючої тарифної політики на приймання вторсировини від громадян, яка визначається самостійно приймачем, виходячи з ринкових цін;
- концентрація фонду сплати за користування упаковкою платників міста для

часткового до фінансування діяльності приймальних пунктів вторинної сировини.

Будівництво нового сучасного заводу по переробці та утилізації ТПВ

Умови співпраці:

- створення спільно з місцевою владою СП;
- реєстрація фірми за місцем розташування об'єкта;
- надання земельної ділянки на умовах аукціону;
- розробка детального плану території та умови розташування та планувальні обмеження;
- територіальна громада, на території якої буде розташований об'єкт переробки ТПВ, отримує пільги по тарифу за приймання ТПВ;
- технологія переробки має бути сучасною та відповідати чинному законодавству;
- інвестор ознайомлює представників громади з існуючим діючим заводом на Україні або за її межами.

Розділ 9. Очікувані результати

Виконання Програми дасть змогу:

- зменшити шкідливий вплив побутових відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини;
- створити умови для очищення населених пунктів від забруднення побутовими відходами;
- зменшити обсяги захоронення побутових відходів;
- забезпечити виготовлення додаткової товарної продукції за рахунок використання ресурсоцінних компонентів побутових відходів;
- упровадити нові технології у сфері поводження з побутовими відходами;
- створити нові робочі місця у сфері поводження з побутовими відходами;
- поліпшити якість обслуговування міста у сфері поводження з побутовими відходами;
- перетворити сферу поводження з побутовими відходами на самоокупну та рентабельну галузь комунального господарства.

Розділ 10. Ресурсне забезпечення Програми

Орієнтовні обсяги фінансування заходів Програми становлять 103 561,3 тис.гривень. Щорічно обсяги коштів, необхідних для виконання заходів Програми, підлягають уточненню.

Фінансування заходів, передбачених Програмою, здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів фондів охорони навколишнього природного середовища, грантів, кредитів міжнародних організацій, благодійних внесків, іноземних інвестицій та коштів фізичних і юридичних осіб, які працюють у сфері поводження з побутовими відходами, власних коштів підприємств та за рахунок інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством.

Контроль за використанням бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення виконання Програми, здійснюється у порядку, встановленому законодавством.

Розділ 11. Організація та контроль за виконанням Програми

Загальну організацію та контроль за виконанням Програми здійснює управління житлово-комунального господарства та відділ екології та природних ресурсів Слов'янської міської ради.

З метою постійного контролю за виконанням Програми та щорічного коригування заходів відповідальні виконавці заходів Програми, щороку до 1 лютого інформують управління житлово-комунального господарства та відділ екології та природних ресурсів Слов'янської міської ради про стан реалізації Програми та надають пропозиції щодо внесення змін до неї.

Відділ екології та природних ресурсів Слов'янської міської ради щорічно інформує профільну депутатську постійну комісію міської ради про стан реалізації заходів Програми.